

אוניברסיטת בר-אילן
הפקולטה למשפטים
דיני עונשין 99-104-02
מועד א', תשפ"א
פרופ' הדר דנציג-רוזנברג

הוראות לנבחנים ולנבחנות:

משך הבחינה – **2.5 שעות**. תכננו בהתאם את הזמן.

הבחינה בחומר **סגור**. מאושר שימוש בחוק העונשין בקובץ מודפס ללא הערות או סימונים.

ענו באופן ענייני וממוקד, ושימו לב למגבלת המקום. **חריגה מהמקום תגרור הפחתת ציון**.

רק מי שקיבל אישור ממדור תמיכה והנגשה, והציג זאת מול המרצה, רשאי להשתמש באפשרות סריקת התשובות.

בהצלחה!

מאור הוא עבריין צעיר וחסר רחמים העומד בראש ארגון פשיעה מקומי, שאינו מהסס לפגוע במי שצריך ואיש אינו מעז לעמוד מולו. ארגון הפשע של מאור משליט טרור על תושבי העיר, ואף המשטרה המקומית נרתעת מאנשיו ומאפשרת להם לעשות ככל העולה על רוחם.

בתגובה למספר אירועים של זריקת רימונים לבתי שוטרים ואיומים עליהם ועל בני משפחותיהם, ולאחר שנתקלו באטימות מצד מפקדיהם המיואשים, החליטו **צחי וראובן**, שני קציני בילוש מצטיינים במשטרה המקומית, להתנקם בארגון הפשע של מאור, שלטענתם היה אחראי לאירועים האחרונים. לצורך כך, הכינו מטען חבלה שיוצמד למכונית המרצדס של מאור ויופעל מרחוק ברגע התנעת מנוע הרכב "כדי לגרום לו חבלה חמורה וללמד אותו לקח כהוגן".

השניים ניסו לברר את שגרת חייו וזמני נסיעותיו של מאור, אך משלא קיבלו גישה לחומרי המודיעין המסווגים של המשטרה, יצרו עם קשר עם **יואב**, שעבד כרכז מודיעין צעיר במשטרה. **צחי וראובן** איימו על **יואב**, שאם לא ימסור להם את המידע המסווג שהיה בידי המשטרה בנוגע ליעדי הנסיעות של מאור ולוחות הזמנים, הם "ידאגו" לכך שיואב יאבד את עבודתו החדשה.

יואב ההמום התלבט האם להיכנע לאיום, אך לבסוף הניח שאין כל מניעה להעביר את המידע על נסיעותיו של מאור, שכן העריך כי ממילא **צחי וראובן** אינם מסוגלים לבצע לבדם את פעולת הנקם כלפי מאור, ואף מצפונם לא יאפשר זאת. יומיים לאחר השיחה עם **צחי וראובן**, הוא ניצל את אחד הרגעים בהם יצא מפקדו להפסקה, ולאחר חיפוש במאגרי המידע המסווגים, מצא את מבוקשו והעתיק לפתקית את מועדי הנסיעות הצפויים. **יואב** העביר ל**צחי וראובן** את הפתקית, בה נכתב כי מאור צפוי לעלות מחר לקברו של הצדיק רבי יוסף קדמונים, כפי שנוהג לעשות זאת מדי חודש בחודשו בשעות הערב המאוחרות. בעקבות המידע שהתקבל, מיהרו **צחי וראובן** לשבץ את שמותיהם במשמרת הלילה שלמחרת, לפטרול הקבוע סביב קברות הצדיקים באזור, לצורך ביצוע ההתנקשות במאור באין מפריע. כדי לחסוך התארגנות ביום הביצוע עצמו, ארזו **צחי וראובן** את מטען החבלה והחביאו אותו ברכב של **צחי**, שעומו התכוונו לנסוע למחרת לקברו של הצדיק בשעה המיועדת.

משהבין **יואב** כי **צחי וראובן** רציניים בכוונתם לנקום במאור ולפגוע בו, הוא חש נקיפות מצפון קשות. **יואב** מיהר להודיע על פעולת הנקם למפקד התחנה. כדי שלא לקחת סיכונים מיותרים, ערך מפקד התחנה שינויים בשיבוצי המשמרות והעביר את **צחי וראובן** לפטרול בשעות הבוקר, וכך למעשה, גרם להם להבין שתוכניתם נחשפה. בלית ברירה הבינו השניים כי עליהם לסגת מהתוכנית. בד בבד, התברר בדיעבד כי בטעות **יואב** לא העתיק את מועדי הנסיעות של מאור, אלא דווקא מידע בלתי מסווג וחסר חשיבות של המועדים בהם תכנן אחד מאנשי המודיעין בתחנה לצאת לחופשה (מועדי החופשות הופיעו באתר שהיה נגיש לכל שוטרי משטרת ישראל).

דונו באחריות הפלילית של **צחי וראובן** לעבירה לפי סעיף 380, על נגזרותיה. הניחו כי לא חל סייג לאחריות הפלילית על מי מהם. (30 נק', עד 900 מילים)

"התוקף" "וגורם" = מעשה (התנהגות); "חברו"; "לו בכך" = נסיבה; "חבלה של ממש" = תוצאה.

סעיף 378 מגדיר מהי תקיפה: "המכה אדם, נוגע בו, דוחפו או מפעיל על גופו בדרך אחרת, במישרין או בעקיפין, בלא הסכמתו, או בהסגמתו שהושגה בתרמית - הרי זו תקיפה; ולענין זה, הפעלת כוח - לרבות הפעלת חום, אור, חשמל, גז, ריח או כל דבר או חומר אחר, וכן הפעילו אותם במידה שיש בב כדי לגרום נזק או אי נוחות"

יפה! 5/5

יסוד נפשי - נדרש יסוד נפשי של מודעות (סעיף 20 לחוק העונשין) לכל רכיבי העבירה.

יסוד נפשי חפצי ביחס לתוצאה - יש להוכיח מינימום קלות דעת בנוגע לאפשרות גרימת התוצאה.

עבירה תוצאתית

יסוד עובדתי:

"התוקף" "וגורם" = צחי וראובן הם קציני משטרה שהחליטו להתנקם במאור, עבריין צעיר וחסר רחמים אשר עומד בראש ארגון פשע מקומי (עבירת סטטוס). הם החליטו לבצע את העבירה יחד. שניהם היו שותפים לתכנון ולהוצאה לפועל של הפעולה. לצורך הנקמה, הכינו צחי וראובן מטען חבלה והחליטו להצמיד אותו לרכב של מאור ולהפעילו מרחוק ברגע שהרכב יונע על מנת לגרום לו "חבלה חמורה וללמד אותו לקח כהוגן". הם התכוונו לפגוע בו ללא הסמכתו ולפוגע בגופו בדרך עקיפה (לא מכות פיזיות) ע"י הפכלת מטען החבלה מרחוק. השניים ניסו אף לברר את זמני הנסיעות של מאור ואיימו על יואב (רכז מודיעין צעיר במשטרה) שיעזור להם בכך. יואב העביר להם פתקית עם הזמן הצפוי בו מאור אמור לעלות לקבר הצדיק כפי שנוהג לעשות מידי חודש. השניים שיבצו את שמותיהם במשמרת שלמחרת וארזו את המטען והחביאו אותו ברכב של צחי כדי לחסוך זמן בעת הביצוע. נראה כי השניים לא השלימו את כל היסוד העובדתי הנדרש והניסיון לא מושלם (היה עליהם להגיע לקבר להניח את המטען על רכבו של מאור).

יואב הרגיש נקיפות מצפון כשהבי שהם אכן רוצים לבצע את העבירה ודיווח למפקדם. הוא החליף להם את המשמרת ולמעשה גרם להם להבין שתוכניתם נחשפה. בלית ברירה הבינו שעליהם לסגת מהתוכנית.

האם הם נכנסו לשלב הניסיון או שמא עדיין נמצאים בשלב ההכנה? אעזר במבחנים מהפסיקה:

1. מבחן המעשה האחרון - בודק האם המעשה האחרון נכנס למתחם הניסיון. לא אומץ בשיטת המשפט בישראל.

2. מבחן הקרבה להשלמה (אנגלי) - עד כמה מעשי הנאשם קרובים מבחינה מעשית ומהותית להשלמת העבירה? יישום: נראה כי מעשי ראובן וצחי קרובים מאוד להשלמת העבירה. כל שנותר להם לעשות הוא להגיע למקום הקבר במסגרת המשמרת שהם שיבצו לעצמם במקום ולהניח את המטען החלה על רכבו של מאור.

3. מבחן הקרבה להשלמה (גרמני) - עד כמה מעשי הנאשם קרובים למעשית המאפיינים את העבירה? יישום: נראה כי מעשיהם קרובים מאוד להתנהגות המאפיינת את העבירה. הם תכננו את גרימת החבלה, הכינו את מטען החבלה, בדקו את זמני הנסיעות של מאור ואף שיבצו עצמם במשמרת כדי להגיע לקבר ולהתקין את המטען על רכבו.

4. מבחן החד משמעות ("הסרט האילם") - עד כמה מעשי הנאשם מראים את הכוונה להשלמת העבירה? פלר מדמה מבחן זה ל"סרט האילם" עד כמה הצופה מהצד יכל להבין את כוונתו של המבצע להשלמת העבירה. מירי גור אריה מעבירה ביקורת וטוענת כי המבחן יכול לפגוע בשיוויון כלפי אנשים בעלי חזות מאיימת ולא ניתן להבין כוונה ע"י הסתכלות בלבד. יישום: הצופה מהצד אכן יוכל להבין את כוונתם לבצע את העבירה ולגרום חבלה ממשית למאור.

5. מבחן תחילת הביצוע - עד כמה המעשים שנעשו עד כה מובילים בצורה טבעית להשלמת העבירה? יישום: נראה כי גם מבחן זה מתממש בענייננו. הם השלימו את רוב העבירה.

מדוע צליח? יש לדון בכך, שכן המידע שמספק נוכח המבחנים נראה כי השניים נכנסו למתחם הניסיון- ניסיון לא מושלם צליח.
שנמסר היה מוטעה ר' פתרון... 3-

"חברו" "לו בכך" = מאור מקיים את הנסיבה חברו המצויה בהגדרת הסעיף. כמו כן בתקיפה התכוונו לגרום לו חבלה של ממש. התוצאה לא נגרמה ועל כן לא אבחן את הקשר הסיבתי העובדתי והמשפטי.

יסוד נפשי:

1. מודעות לכל אחד מרכיבי העבירה: נראה כי השניים מודעים לניסיון התקיפה, מודעים להכנת המטען ומודעים לנסיבה שמאור הוא אכן "חברו". כמו כן נראה כי הם מודעים לאפשרות גרימת התוצאה - חבלה ממשית למאור ולרכבו כתוצאה מהנחת המטען.

2. כוונה לבצע את העבירה: לצחי וראובן יש כוונה לבצע את העבירה ולהשלימה על כל יסודותיה. ניתן לראות זאת באומרם "לגרום לו חבלה חמורה וללמד אותו לקח כהוגן". הם עשו את כל הפעולות שיכלו עד הרגע שפעולתם נחשפה והבינו שהם לא יוכלו להשלים את העבירה.

3. מודעות לפעילות בצוותא: צחי וראובן מודעים לעצם היותם מבצעים בצוותא. הם שניהם יחד ניסו לברר על שגרת חייו של מאור, ויצרו יחד קשר עם יואב. כמו כן איימו על יואב יחד שאם לא יעזור להם ידאגו שייאבד את עבודתו במשטרה.

4. יסוד נפשי חפצי: לפחות קלות דעת לאפשרות גרימת התוצאה. נראה כי מתקיים בענייננו. השניים התכוונו לגרום לתוצאה והתכוונו לגרום למאור חבלה של ממש עקב הנחת המטען והפעלתו.

מסקנה: נראה כי על פי הניתוח ניתן להרשיע את צחי וראובן כמבצעים בצוותא בניסיון לתקיפה הגורמת חבלה ממשית (סעיף 380+סעיף 25 לחוק העונשין).

ניתוח יפה!

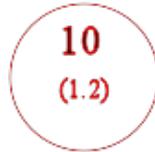
דונו באחריותו של **יואב** לעבירה לפי סעיף 380 על נגזרותיה. (10 נק', עד 250 מילים)

תשובה

נראה כי יואב היה מסווג כמסייע לנסיין תקיפה הגורמת חבלה ממשית אם אכן החומר שהעביר לצחי וראובן היה חומר מסווג והיה מובילם למאור. להתנהגותו של יואב היה אכן פוטנציאל לסייע להם בהשלמת העבירה. כמו כן, עיתוי הסיוע היה לפני שהושלם הביצוע והיה לו יעד ממשי של סיוע לצחי ולראובן להשלים את העבירה הספציפית הזו ולדעת את המידע על נסיעותיו של מאור. לבסוף התברר כי בטעות הוא לא העתיק את מועדי הנסיעות של מאור אלא דווקא מידע בלתי מסווג וחסר חשיבות בהם מכנן אחד מאנשי המודיעין לצאת לחופשה (המידע היה נגיש כל שוטרי משטרת ישראל). על כן נראה במעשיו סוג של נסיון בלתי צליח אבסורדי. יואב חשב שהמסמכים מסווגים ואסור להעבירם אך בפועל המידע שהעביר לא היה מסווג.

באשר ליסוד הנפשי יואב היה מודע להתנהגותו המסייעת וכן התכוון לסייע לצחי וראובן. השניים לא השאירו לו ברירה ואיימו עליו שייסע להם. כמו"כ לא ניתן לומר שיואב היה מודע לכל רכיבי העבירה העיקרית אך ניתן לומר כי עצם את עיניו בנוגע לכך. הוא חשד שהם הולכים לבצע פעולת נקם ואף חשב לא להיכנע לאיום אך לבסוף הניח שאין מניעה בהעברת המידע טחשב שהם לא יהיו מסוגלים לסצע את העבירה (מצפונם לא יאפשר זאת). על כל פנים יואב לא יורשע בסיוע לנסיין מאחר שהמידע שהעביר לא מסווג בכל מקרה והורף את הנסיון לנסיין בלתי צליח מבחינה אבסורדית. ישנה מחלוקת האם להרשיע או לא אך פלר טוען כי מעשה אבסורדי ביסודו הוא לא מעשה מסוכן ועל כן אין להרשיע.

יפ'י

קעת הניחו כי המידע שמסר **יואב לצחי ולראובן** אכן היה מידע מסווג שהיה בידי המשטרה בנוגע ליעדי הנסיעות של מאור ולוחות הזמנים (כלומר, הניחו כי יואב לא טעה, ואכן העתיק נכון את מועדי ומיקום הנסיעות של מאור).
האם תשתנה תשובתכם לסעיף 1.2? דונו ונמקו. כמו כן, דונו גם בטענות הגנה אפשרויות של יואב, ככל שישנן.

(30 נק', עד 950 מילים)

**השאלה בנוגע למידע אינה רלוונטית לסיווג כמסייע או מבצע בצוותא ולכן
הדין במבחנים מיותר. לפני משורת הדין לא הורד ניקוד.**

תשובה

קעת נתון כי המידע שהעביר יואב לצחי ולראובן אכן היה מידע מסווג. האם יואב יסווג כמסייע או כמבצע בצוותא? נעזר במבחנים מהפסיקה:

1. המבחנים מהצעת החוק - עד כמה חיוניים להשלמת העבירה? האם מעשיו הכנתיים בלבד? יישום: נראה כי מעשיו של יואב חיוניים מאוד להשלמת העבירה. המידע על יעדי הנסיעות ולוח הזמנים של מאור שהעביר לצחי ולראובן סייעו להם. מצד שני יטען כי מעשיו הכנתיים בלבד ומלבד מלברר חפוש במאגרים, בירור לוח הזמנים והעברת הפתקית לשניים לא עשה דבר.
2. מבחן המשולב- התרומה ביסוד העובדתי והתרומה ביסוד הנפשי והאיזון ביניהם. ככל שהתרומה ביסוד העובדתי גדולה יותר נסתפק ביסוד נפשי מופחת ולהפך. יישום: נראה כי יואב תרם ביסוד העובדתי במסירת לוח הזמנים של מאור, אך לא עשה תרומה מעבר לכך. הוא לא היה מעורב בתכנון, בהכנת המטען. כמו כן באשר ליסוד הנפשי נראה כי הוא לא התכוון לנקום במאור. ע"פ מבחן זה יסווג כמסייע.
3. מבחן השליטה הפונקציונלית (פלונים) - עד כמה השותף הוא "אדון הפעילות העבריינית"? עד כמה מעורב בתכנון העבירה? עד כמה נוכחותו משמעותית ומותית להשלמת העבירה? נראה כי יואב לא מעורב בתכנון ואין לו חלק עיקרי בהוצאת העבירה לפועל. ע"פ מבחן זה יסווג כמסייע.
4. מבחן חבות העונש (חשין, פלונים) - הערכת מעשי הנאשם והערכת העונש שצפוי לשאת. יישום: נראה כי העונש שיואב ישא יהיה מופחת מעונשם של צחי ולראובן עקב מעורבותו הדלה בתכנון העבירה והוצאותה לפועל. ע"פ מבחן זה יסווג כמסייע.
5. מבחן האנלוגיה מדיני ניסיון (מירי גור אריה) - אם מעשיו נכנסים למתחם הניסיון - יסווג שמבצע בצוותא אם לא יסווג שמסייע. יישום: נראה כי מעשיו של יואב לא נכנסים למתחם הניסיון וע"כ יסווג כמסייע.

מסקנה: ע"ב המבחנים יואב יסווג כמסייע (סעיף 31 לחוק העונשין) **נכון. הדין לעיל מיותר**

הוכחת היסוד העובדתי כמסייע:

1. התנהגות מסייעת - בפסיקה הסתפקו בהתנהגות בעלת פוטנציאל מסייע. נראה כי אם לא היה מעביר לצחי ולראובן את זמני הנסיעות של מאור, הם לא היו יודעים מתי צפוי להגיע לקבר. הוא סייע להם בנסיון להשלמת העבירה.
2. ייעוד מוחשי- להתנהגותו היה ייעוד מוחשי והוא העביר את המידע כדי לסייע להם לדעת את זמני הנסיעות של מאור ולוח הזמנים שלו כדי שיוכלו לתזמן את המשמרות ולהניח את המטען על רכבו של מאור.
3. עיתוי הסיוע - לפני השלמת העבירה. יואב העביר לצחי ולראובן את המידע לפני השלמת העבירה.
יסוד נפשי של מסייע - ברק בפלונית בחר ב"גישת הביניים":

1. מודעות לסיוע - נראה כי על פי הנתונים יואב ידע שהוא מסייע לצחי ולראובן ואף חשב שאין כל מניעה להעביר להם את המידע כי ממילא הם לא יבצעו את פעולת הנקם.
2. כוונה לסייע- נראה כי יואב לא התכוון לסייע לצחי ולראובן בהשלמת העבירה. ניתן להחיל לחלופין את הלכת הצפיות - יואב היה יכול לצפות בהסברות קרובה לוודאי שמשיו יסייעו לראובן וצחי בהשלמת העבירה.
3. מודעות לעבירה העיקרית - נראה כי יואב לא היה מודע לביצוע כל העבירה העיקרית. נאמר כי הוא הניח שאין כל מניעה להעביר את המידע על נסיעותיו של מאור כי העריך שמילא הם לא יבצעו את פעולת הנקם נגד מאור - הם לא יצליחו ומצפונם לא יאפשר זאת. ניתן לומר שיואב עצם את עיניו (סעיף 20 (ג)(1) לחוק העונשין) ביחס לסיוע ונמנע מלברר את חשדו בדבר ביצוע העבירה (חשד+ הימנעות מברור) - עלה לו חשד בדבר ביצוע העבירה (הוא חשב שהם יבצעו אך גם חשב בו זמנית כי מצפונם לא יאפשר להם לעשות זאת) והוא לא בירר איתם אם אכן הם מתכננים להוציא את העבירה לפועל ולבצע פעולת נקם במאור. על כן ניתן לראות ביואב כמודע לעבירה העיקרית.

מסקנה: יואב מסייע לניסיון תקיפה הגורמת חבלה ממשית (סעיף 31+380 לחוק העונשין).

סייגים:

יואב יטען לסייג הכורח (סעיף 34 לחוק העונשין). סייג זה מסווג שסייג פטור - המעשה עצמו הוא אסור אך לאדם לא הייתה ברירה אלא לבצע אותו ולכן הוא פטור מאחריות פלילית. צחי ולראובן איימו על יואב שאם לא ימסור להם את המידע יגרמו לכך שהוא יאבד את עבודתו במשטרה. אדון ביסודות הסייג:

1. "מעשה שנצטווה לעשותו" - צחי ולראובן ציוו על יואב למסור להם את מועדי הנסיעות ולוח הזמנים של מאור.

2. איום - השניים איימו עליו שאם לא ימסור להם את המידע הם יגרמו לכך שהוא יאבד את תפקידו במשטרה. יואב נכנע לאיום בשל היותו צעיר במשטרה וככה"נ פחד חשש מאובדן משרתו.

3. סכנה מוחשית (פגיעה בחייו/חירותו/גופו/רכושו)- מצד אחד ניתן לומר כי הייתה לו סכנה מוחשית לאבד את עבודתו. מצד שני ניתן לומר כי לא היה צריך להיכנע לאיום והייתה בידו היכולת למצוא עבודה חלופית (פגיעה ברכוש).

מדוע? האם לא הייתה לו אלטרנטיבה?

4. אנוס - יואב היה אנוס לבצע את הפעולה ולחפש את זמני הנסיעות של מאור. **הדין ברכיבי הכורח מעט חסר, ר' פתרון**

5. סבירות (סעיף 34טז)- נראה כי מעשיו של יואב לא היו סבירים בנסיבות העניין. הפגיעה לא הייתה כל כך חמורה ומעשיו לא נועדו למנוע פגיעה חמורה- מה עלול היה להיפגע הוא רכושו ותמיד ניתן לחפש תחליף. הוא נתן מידע שהיה עלול לפגוע בחייו של מאור (פגיעה ברכוש מול פגיעה בגוף) ועל כן לא סבירים.

הסייגים כניסה לסייג בתנהוגות פסולה (34יד) וחובה לעמוד בסכנה או איום (34טו) לא חלים בענייננו.

מסקנה: נראה כי לא יחול ליואב סייג הכורח.

פטור עקב חרטה (34ס לחוק הענשין)

פטור עקב חרטה ניתן למסייע או למשדל (שותפים עקיפים) גם אם העבירה הושלמה (מדגיש את הריחוק שלהם מהביצוע העיקרי). בענייננו העבירה לא הושלמה. מהשבין יואב כי השניים הולכים לבצע את הפעולה הוא חש נקיפות מצפון קשות, ומיהר להודיע על פעולת הנקם למפקד התחנה. משכך מפקד התחנה החליף את שיבוצם של צחי וראובן למשמרת בוקר ובכך גרם להם להבין שתוכניתם נחשפה. בפעולת הודעתו למקד התחנה מנעיואב את השלמת העבירה (בסייג זה אין צורך בחרטה אתית אך עדיין ניתן לראות כי יואב התחרט ונקף נקיפות מצפון)

אך האם יכל לפעול בעצמו למנוע?

על כן יחול לו פטור עקב חרטה.

28

(1.3)

אמיר ועידית הם זוג נשוי המנהלים אורח חיים טבעוני. השניים מקפידים שלא לאכול אף מוצר שמקורו בבעלי חיים, אך לעיתים נדירות מוכנים לחטוא באכילת ביצי חופש אורגניות. ואולם, עידית לא ידעה כי בן זוגה, אמיר, חבר בעמותת "אוהבי הבשר" שמטרתה המוצהרת היא התנכלות לציבור הטבעונים בישראל. בסופי שבוע, יוצא אמיר מביתו בתואנה כי הוא נוסע למשחק כדורסל עם חבריו, אך בפועל, מצטרף אמיר להפגנה יחד עם חברי עמותת "אוהבי הבשר". ההפגנות נערכות מול מסעדות טבעוניות בתל-אביב, ובמהלכן קוראים חברי העמותה לביצוע מעשי נקמה נגד שפים טבעונים התורמים לפגיעה בתעשיית הבשר. בהפגנה שנערכה בסוף השבוע האחרון, התרחשה קטטה בין חברי העמותה לבין קבוצת סועדים טבעוניים שהתארחו באחת המסעדות, ואמיר היה אחד המעורבים בקטטה. אמיר, שחש שעידית תעזוב אותו אם תגלה כי לאורך כל השנים הסתיר ממנה את חברותו בעמותה, נקט פעולות שונות בניסיון למנוע מהשוטרים שחוקרים את האירוע, מלגלות את הסיבה בגינה הוא נכח בהפגנה. משהדבר התגלה, אמיר הועמד לדין בגין שיבוש מהלכי משפט.

סעיף 244 לחוק העונשין שכותרתו "שיבוש מהלכי משפט" קובע כך:

"העושה דבר בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי או להביא לידי עיוות דין, בין בסיכול הזמנתו של עד, בין בהעלמת ראיות ובין בדרך אחרת, דינו מאסר שלוש שנים; לעניין זה, "הליך שיפוטי" לרבות חקירה פלילית".

שאלה מס' 2.1 (5 נק')

נתחו את העבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין. (5 נק', עד 70 מילים)

תשובה

"העושה" = התנהגות.

"בכוונה" = יסוד נפשי חפצי של מטרה.

"דבר", "למנוע או להכשיל הליך שיפוטי", "או להביא לידי עיוות דין בסיכול הזמנתו של עד, בין בהעלמת ראיות ובין בדרך אחרת", "הליך שיפוטי" לרבות חקירה פלילית" = נסיבות.

עבירת מטרה התנהגותית. **יפה!**

שאלה מס' 2.2 (15 נק')

במהלך דיוני ההוכחות התקשתה התביעה להוכיח כי אמיר פעל כיוון שרצה להכשיל את החקירה דווקא. התביעה הצליחה לשכנע כי הוא עשה זאת כיון שרצה למנוע את עזיבתה של אשתו. יחד עם זאת, מחומר החקירה עלה כי היה ברור לאמיר שאי-אמירת אמת במהלך חקירת הקטטה תפגע באופן התנהלות החקירה, אף שלא רצה להכשילה. חוו דעתכם/ן האם בית המשפט ירשיע את אמיר בשיבוש מהלכי משפט בנסיבות המקרה הנתון? דונו ונמקו. (15 נק', עד 200 מילים).

תשובה

לדעתי ביהמ"ש יוכל להרשיע את אמיר בשיבוש מהלכי משפט בנסיבות המקרה הנתון. המקרה מזכיר את פסק הדין בו נכח שוטר במועדון במהלך קטטה ונפגע בידו. הוא לא רצה שידעו שהוא נכח שם כדי שלא יפוטרו מהמשטרה אך לבסוף האמת התגלתה. השוטר הואשם בשיבוש מהלכי משפט למרות שלא התכוון להכשיל את תהליך החקירה.

השופטים החילו את הלכת הצפיות מפני שהתעורר קושי בהוכחת הכוונה (ישנה מחלוקת האם להחיל על עבירות מטרה התנהגותיות. גישה אחת אומרת שיש להחיל כמו שמחילים על עבירות תוצאתיות וגישה שנייה אומרת שיש לבחון כל מקרה לגופו וההחלטה נתונה לשק"ד ביהמ"ש בהתאם לנסיבות). במקרה הוחלה הלכת הצפיות משום שמהצד השני עמד ערך של ניהול חקירה תקין. נקבע כי השוטר יכל לצפות בהסתברות לדוואות קרובה כי הסתרת העובדה שהוא נכח המועדון תגרום לשיבוש החקירה ולכן הורשע.

בענייננו נראה כי המקרה דומה. אמיר לא התכוון להכשיל את החקירה, ועשה זאת על מנת למנוע את עזיבתה של אשתו. נראה כי ניתן להחיל את הלכת הצפיות ולקבוע שאמיר יכל לצפות בהסתברות קרובה לוודאי כי אי אמירת אמת במהלך חקירת הקטטה תפגע באופן התנהלות החקירה.

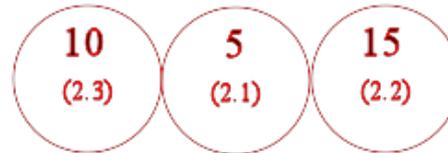
שאלה מס' 2.3 (10 נק')

הסבירו את הרציונאל העומד בבסיס כלל הצפיות המעוגן בסעיף 20(ב) לחוק העונשין. מדוע קבע המחוקק כי צפיה בהסתברות קרובה לודאי שקולה מבחינת האשם לקיומה של כוונה? (10 נק', עד 80 מילים)

תשובה

הרציונל העומד בבסיס כלל הצפיות המעוגן בחוק הוא **הבחירה לפגוע בערך המוגן** (סובייקטיבי)- האדם לא התכוון לפגוע בערך המוגן אך יכל לצפות בהסתברות קרובה לודאי שאכן מעשיו יביאו לפגיעה בערך המוגן. המחוקק קבע כי צפיה בהסתברות קרובה לדוואי שקולה מבחינת האשם לקיומה של כוונה מפני שהם מחפים אחד על השני. קוגלר טוען שמודעות וכוונה שווי ערך נורמטיבי. פלר טוען כי במודעות יש בחירה ובכוונה לא, אך הם מחפים אחד על השני. כוונה יכולה להיות גם מניע מהעבר שגורם לעשיית העבירה.

יפה מאוד!

כל הכבוד, מבחן מצוין!
(: